

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร รวมทั้งผลงานการวิจัยต่างๆที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 กลุ่มประสบการณ์ กลุ่มงานและพื้นฐานอาชีพ และการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น โดยนำเสนอรายละเอียดตามลำดับ ดังนี้

ตอนที่ 1 หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 กลุ่มประสบการณ์ กลุ่มงานและพื้นฐานอาชีพ และการพัฒนาหลักสูตรในระดับท้องถิ่น

- 1.1 ความสำคัญและความเป็นมาของกลุ่มงานและพื้นฐานอาชีพ
- 1.2 กลุ่มงานและพื้นฐานอาชีพ ตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521
- 1.3 ความจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตรในระดับท้องถิ่น
- 1.4 แผนการสอนกลุ่มงานและพื้นฐานอาชีพ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6
ซึ่งจัดทำโดยเขตรศึกษา 5

ตอนที่ 2 เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น

ตอนที่ 1 หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 กลุ่มประสบการณ์ กลุ่มงานและพื้นฐานอาชีพ และการพัฒนาหลักสูตรในระดับท้องถิ่น

- 1.1 ความสำคัญและความเป็นมาของกลุ่มงานและพื้นฐานอาชีพ

การศึกษาในระดับประถมศึกษาเป็นการพัฒนาบุคลิกภาพและความสามารถเบื้องต้นของเยาวชนให้เกิดความพร้อมในการดำรงชีวิต ให้เป็นพลเมืองดี มีความรู้ความสามารถพอที่จะดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข และเป็นการเตรียมหรือวางพื้นฐานชีวิตให้แก่เยาวชนในการที่จะนำความรู้ไปใช้ในการประกอบอาชีพ สมพงษ์ พละสุรีย์ ไก่กล่าวถึงความสำคัญของการวางพื้นฐานการประกอบอาชีพในระดับประถมศึกษาไว้ว่า

... โดยเฉพาะอย่างยิ่งการศึกษาในระดับประถมศึกษาถือว่าเป็นการเตรียมพื้นฐานของชีวิตแก่เยาวชน เมื่อเรียนจบระดับประถมศึกษาแล้วทุกคนควรจะได้รับพื้นฐานของความเป็นมนุษย์เท่าเทียมกัน โรงเรียนจำเป็นต้องมีการสอน การฝึกหัดปฏิบัติ และสิ่งสอนในเรื่องการงานและการอาชีพซึ่งเป็นกิจกรรมหลักในชีวิตมนุษย์ เพื่อให้เด็กเรียนได้มีพื้นฐานที่เพียงพอแก่การดำรงชีวิต เพราะทุกคนต้องทำงาน ต้องทำมาหากิน ต้องมีรายได้

ด้วยเหตุนี้กลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพจึงเป็นกลุ่มประสบการณ์ที่สำคัญกลุ่มหนึ่งในโครงสร้างของหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 เพราะเป็นกลุ่มประสบการณ์ที่มีกิจกรรมมุ่งฝึกให้เยาวชนในระดับประถมศึกษารู้จักทำงานเป็น รักการทำงาน ฝึกให้มีความรู้พื้นฐานในการที่จะประกอบอาชีพต่อไปข้างหน้า ซึ่งนับได้ว่าเป็นการเตรียมพื้นฐานของชีวิตแก่เยาวชน การเรียนกลุ่มประสบการณ์ กลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ มีกิจกรรมให้นักเรียนได้ฝึกทำงานบ้าน งานเกษตร และงานช่างเบื้องต้น แต่ทั้งนี้มิได้มีเจตนาจะให้เด็กเรียนโตขึ้นแล้วต้องไปประกอบอาชีพใช้แรงงานหรือทำไร่ไถนาทุกคน แต่ต้องการจะให้เขาเห็นคุณค่าของการทำงาน ให้มีนิสัยที่ดีในการทำงาน มีแนวคิดและเจตคติอันดีงามต่อการทำงานและการประกอบอาชีพ ให้เขาสามารถช่วยตนเองได้ในการทำงานเล็กน้อยๆ อันเป็นสิ่งที่ทุกคนต้องทำทั้งในยามปรกติและยามจำเป็น สมพงษ์ พลชนะสุรีย์ ได้ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมของกลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ สรุปได้ว่า กิจกรรมของกลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพเป็นกิจกรรมที่สร้างเสริมความรู้ความเข้าใจ นิสัย คุณธรรม และความสามารถในด้านการทำงานและการประกอบอาชีพ เพื่อเป็นพื้นฐานแก่นักเรียน ไม่ว่าจะเรียนต่อสูงขึ้นหรือไม่ได้เรียนต่อก็ตาม²

ตามที่กล่าวมาข้างต้น จึงเห็นได้ว่ากลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพนี้เป็นวิชาที่เป็นพื้นฐานจำเป็นของชีวิตที่ฝึกให้นักเรียน เกิดอุปนิสัยรักการทำงาน สามารถปฏิบัติงานได้ มีความเข้าใจงานอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพ ความรู้และประสบการณ์ ตลอดจนทักษะที่นักเรียนได้รับจากวิชานี้จะมีประโยชน์แก่ชีวิตนักเรียนโดยตรงไม่ว่านักเรียนผู้นั้นจะมีโอกาสได้ศึกษาต่อหรือไม่มีโอกาสได้ศึกษาต่อก็ตาม วิชากลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพจะเป็นประโยชน์ต่อชีวิต ความเป็นอยู่ การงานและอาชีพในอนาคตตลอดไป

¹ สมพงษ์ พลชนะสุรีย์, "การทำงานและพื้นฐานอาชีพ," สารพัฒนาหลักสูตร (ตุลาคม 2525) หน้า 22.

² เรื่องเดียวกัน, หน้า 21 - 22.

เช่นเดียวกับการที่นักเรียนอ่านหนังสือออกและคิดเลขเป็นของตนเอง

อันที่จริงแล้ว ประเทศไทยได้พยายามวางพื้นฐานการประกอบอาชีพให้แก่ประชาชน เพื่อให้มีความรู้ความสามารถในการประกอบอาชีพมานานแล้ว ดังจะเห็นได้ว่าเมื่อมีการประกาศใช้โครงการศึกษา พ.ศ. 2426 ก็ได้ตั้งจุดมุ่งหมายให้ประชาชนรู้จักประกอบอาชีพให้เหมาะสมกับท้องถิ่น ภายหลังจากการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 มีแผนการศึกษาชาติ พ.ศ. 2475 กับแผนการศึกษาชาติ พ.ศ. 2479 มุ่งให้การศึกษาในค่านิยม ศีลธรรม จรรยาและความสมบูรณ์ของร่างกาย เรียกว่าองค์สามของการศึกษา คือ พุทธิศึกษา จริยศึกษา และพลศึกษา โดยเมื่อเรียนจบโรงเรียนภาคบังคับแล้วก็ให้ไปศึกษาต่อโรงเรียนอาชีพใด ส่วนองค์ที่สี่ของการศึกษาคือ หัตถศึกษา นั้นเริ่มมีในแผนการศึกษาชาติ พ.ศ. 2494 เป็นต้นมา จนถึงแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2503 หัตถศึกษา เป็นการศึกษาที่มุ่งปลูกฝังให้นักเรียนมีความเคยชิน และมีความขยันหมั่นเพียรในการใช้มือปฏิบัติงาน เพื่อเป็นรากฐานของการประกอบสัมมาชีพ

โครงสร้างหลักสูตรประถมศึกษา 2503 แบ่งออกเป็น 2 ระดับคือ หลักสูตรที่ใช้ในระดับประถมศึกษาปีที่ 1 - 4 ถือเป็นหลักสูตรประถมศึกษาตอนต้น ส่วนหลักสูตรที่ใช้ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 - 7 ถือเป็นหลักสูตรประถมศึกษาตอนปลาย หัตถศึกษาเป็นหมวดวิชาหนึ่งในหลักสูตรประถมศึกษาตอนปลาย ถือว่าเป็นวิชาสามัญทั่วไปแขนงหนึ่ง เกี่ยวข้องกับการทำงานทางการช่างและอุตสาหกรรม การเกษตร การบ้านการเรือน และงานธุรกิจ โดยจะศึกษาถึงขบวนการหรือวิธีทำงาน อุปกรณ์ หรือเครื่องมือ วัสดุ ผลผลิต อาชีพ องค์การ ตลอดจนปัญหาที่เกิดขึ้นกับส่วนตัวและเกิดกับสังคม ในหลักสูตรประถมศึกษาตอนต้น หัตถศึกษาจะถูกจัดรวมอยู่ในหมวดศิลปศึกษา แขนงศิลปปฏิบัติ ส่วนในระดับประถมศึกษาตอนปลายจัดเป็นแขนงวิชาต่างๆ ถึง 30 แขนง

หลักสูตรประโยคประถมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2503 ได้กำหนดความมุ่งหมายของวิชาหัตถศึกษาไว้กว้างๆว่า เพื่อส่งเสริมให้เด็กรู้จักใช้มือ และเครื่องมือในการประดิษฐ์ผลิควัตถุตามกำลัง วัย และความสามารถ เป็นการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กทางร่างกาย บัญญา อารมณ์ และสังคมพร้อมกันไป ทั้งให้เด็กได้นำผลิตภัณฑ์ทางหัตถศึกษา ทักษะ และความสามารถของตนไปใช้ให้เป็นประโยชน์ในชีวิตประจำวัน และประกอบการเรียนวิชาอื่นๆ นอกจากนั้นก็กิจกรรมทางหัตถศึกษาจะแสดงให้เห็นถึงความสนใจและความถนัดของเด็กในการเตรียมอาชีพไปด้วย หลักสูตรฉบับนี้เราใช้กันมานาน แต่ผลการเรียนการสอนทางค่านหัตถศึกษา

ยังไม่สนองความมุ่งหมายเท่าที่ควร¹ และความเข้าใจของครูโดยทั่วไปคิดว่า วิชาหัตถศึกษา คือการส่งเสริมความสามารถในด้านการครองชีพ แต่ในทางปฏิบัติจริงครูไม่มีความพร้อม ไม่มีเวลาและอุปกรณ์ จึงปฏิบัติได้ยาก ผู้บริหารก็เห็นว่าไม่มีประโยชน์ จึงเอาเวลาที่สอน หัตถศึกษาไปสอนวิชาอื่นๆเสียส่วนมาก ในเมื่อครูไม่เห็นความสำคัญของวิชาหัตถศึกษา ไม่ค่อย ได้สอนวิชานี้เด็กของเราจึงไม่มีเจตคติที่ดีต่อการทำงานด้วยมือ ไม่รู้จักการประกอบอาชีพหรือ ปรับปรุงอาชีพบรรพบุรุษให้ดีขึ้นได้² จึงเห็นได้ว่าข้อบกพร่องในการเรียนการสอนวิชาหัตถศึกษา นั้นก็เป็นส่วนหนึ่งของความบกพร่องของหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2503 ด้วย

นิพนธ์ ศศิธร ได้ให้ความคิดเห็นในเรื่องข้อบกพร่องของหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2503 โดยเฉพาะในเรื่องการสอนวิชาชีพ พร้อมทั้งเสนอแนวทางในการปรับปรุง หลักสูตรซึ่งสรุปได้ว่า ในจำนวนข้อบกพร่องของหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2503 นั้น ข้อที่เห็นได้ชัดและสำคัญมากประการหนึ่งคือ เมื่อเด็กเรียนจบหลักสูตรชั้นประถมศึกษาแล้ว มีเด็กเป็นจำนวนมากที่อ่านไม่ออก เขียนไม่ได้ และไม่สามารถนำวิชาที่เรียนไปประกอบอาชีพ ได้ เพราะการดำเนินงานด้านประถมศึกษาที่มีประสิทธิภาพน้อย ทั้งนี้เพราะมีอุปสรรคหลายด้าน เช่น การเพิ่มของประชากรอย่างรวดเร็ว สภาพความยากจน สภาพที่เด็กเรียนซ้ำชั้น การออกกลางคันมีอัตราสูง การศึกษามีคุณภาพต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนน้อย เพราะ นักเรียนไม่สามารถนำวิชาที่ตนเรียนไปประกอบอาชีพได้ ดังนั้นจึงจำเป็นต้องปรับปรุงหลักสูตร ให้ส่งเสริมนักเรียนได้ทำงานที่นำไปประกอบอาชีพได้จริงๆ จะต้องมีการสอนวิชาชีพที่ตรงกับสภาพความเป็นจริงและความต้องการของท้องถิ่นที่ตั้งอยู่ด้วย³

¹ มนูญ เสวตศิริ, "ผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ในการเรียนกลุ่มการทำงาน และพื้นฐานอาชีพด้านงานเกษตร จากหลักสูตรประโยคประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ฉบับยกกว้าง 2518" (ปริญญาานิพนธ์ แตนกวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2519), หน้า 1 - 3.

² วิชาสาร, กรม, รายงานการวิเคราะห์หลักสูตรประถมศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2503 (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภา ลาดพร้าว, 2521) หน้า 13 - 15.

³ นิพนธ์ ศศิธร, แนวทางปรับปรุงหลักสูตร, " มิตรทูล 13 (กรกฎาคม 2518): 6.

ดังนั้น เพื่อเป็นการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงในสังคมปัจจุบัน จึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาหลักสูตรในระดับต่างๆ ให้มีความเหมาะสม โดยเฉพาะหลักสูตรในระดับ ประถมศึกษาอันเป็นแนวทางสำคัญที่จะวางรากฐานให้ผู้ที่อยู่ในวัยเรียนได้ประสบการณ์ทั้งหมด ซึ่งจะช่วยปูพื้นฐานให้นักเรียนเป็นผู้ที่มีความมุ่งมั่นในการทำงานใดๆ ให้สำเร็จ มีความขยันหมั่นเพียร รู้จักใช้เวลาว่างให้มีประโยชน์ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองและส่วนรวม ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีพื้นฐานในการประกอบอาชีพอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถนำความรู้จากประสบการณ์ จากกระบวนการเรียนการสอนไปใช้เป็นพื้นฐานในการทำงานและประกอบอาชีพได้ตามสมควรแก่วัยและความสามารถ ความรู้ดังกล่าวนี้คือ ความรู้ที่ได้จากกลุ่มประสบการณ์ กลุ่มภาระงานและพื้นฐานอาชีพ ซึ่งเป็นกลุ่มประสบการณ์หนึ่งในโครงสร้างหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 นั้นเอง

1.2 กลุ่มภาระงานและพื้นฐานอาชีพ ตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521

หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 เห็นความสำคัญของวิชาภาระงานและพื้นฐานอาชีพ โดยตั้งจุดมุ่งหมายไว้ว่า เพื่อสร้างเสริมให้นักเรียนมีความรู้ความสามารถ ค่านิยม และนิสัยรักการทำงานและเป็นพื้นฐานการประกอบอาชีพอย่างมีประสิทธิภาพ มีความขยัน อดทน ประหยัด ซื่อสัตย์ พึ่งตนเอง มีวินัย และมุ่งมั่นทำงานให้ได้ผลสำเร็จตามจุดประสงค์ แสวงหาความรู้เพิ่มเติม อยู่เสมอ รู้จักและปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับเกี่ยวกับการประกอบอาชีพ สามารถนำความรู้จากประสบการณ์ จากกระบวนการเรียนการสอนตามหลักสูตรไปใช้เป็นพื้นฐานในการทำงานและประกอบอาชีพตามควรแก่วัยและความสามารถได้ โดยตั้งจุดประสงค์ทั่วไปไว้ 6 ประการคือ

- 1) ให้มีความรู้ความสามารถในการทำงานที่เป็นพื้นฐานของการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิตให้ มีความสุขทั้งส่วนตัวและส่วนรวม
- 2) ให้เข้าใจสภาพปัญหา ความเปลี่ยนแปลง สามารถแสวงหาความรู้ ปรับตัวและปรับปรุงสภาพแวดล้อมให้เหมาะสมกับภาวะของท้องถิ่น บ้านเมือง และโลก
- 3) ให้มีความขยัน อดทน ประหยัด ซื่อสัตย์ รู้จักพึ่งตนเอง มีวินัยและมุ่งมั่นในการทำงาน
- 4) ให้มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการทำงานและชื่นชมในผลงานที่ทำ
- 5) ให้มีหลักในการทำงาน ทั้งงานอิสระและที่ทำร่วมกับผู้อื่น เพื่อความเจริญทั้งส่วนตนและส่วนรวม

6) ให้อำนาจเสียสละเพื่อประโยชน์ส่วนรวม โดยนิยมชมชอบและสนับสนุนการใช้
สินค้าไทย¹

เนื่องจากจุดมุ่งหมายของกลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพนั้นต้องการปลูกฝังนิสัยในการ
ทำงานให้แก่วัยเรียน ให้อายุเรียนรักงาน เห็นคุณค่าของการทำงาน และทำงานเป็น ทั้งนี้ เพื่อ
ให้อายุเรียนมีความรู้ ความสามารถขั้นพื้นฐานในการประกอบอาชีพตามควรแก่วัย ความฉันท
และความสามารถของแต่ละบุคคล-ดังนั้น เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายดังกล่าว หลักสูตรจึงได้กำหนด
โครงสร้าง ประสบการณ์ไว้เป็น 2 ระยะคือ

ระยะแรก เป็นการปูพื้นฐานให้อายุเรียนมีทักษะ และลักษณะนิสัยในการทำงาน
เบื้องต้นที่เป็นงานในชีวิตประจำวัน โดยหลักสูตรกำหนดโครงสร้าง เนื้อหาสาระไว้เป็นงานฯ
รวม 3 งาน ได้แก่ งานบ้าน งานเกษตร งานประดิษฐ์และงานช่าง ผู้เรียนตั้งแต่ชั้นประถม-
ศึกษาปีที่ 1 - 4 ต้องเรียนเหมือนกันทั้ง 3 งาน รายละเอียดในเนื้อหากิจกรรมของทั้ง
3 งานนั้นท้องถิ่นสามารถปรับปรุงเปลี่ยนแปลงให้เหมาะสมกับสภาพของท้องถิ่นได้

ระยะหลัง เป็นการเพิ่มเติมเสริมต่อ ทักษะ และลักษณะนิสัยในการทำงานระยะแรก
ให้เข้มข้นยิ่งขึ้น เพื่อปูพื้นฐานในค่านิยมแก่ผู้เรียนให้ออกไปดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมี
ความสุขตามควรแก่วัยและอิศภาพ หรือศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมในการประกอบอาชีพต่อไป
ระยะนี้หลักสูตรกำหนดให้อายุเรียนตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 - 6 เรียนเนื้อหาสาระ 2 ส่วน
ส่วนแรกเป็นงานพื้นฐานที่ทุกคนต้องเรียนเหมือนกันต่อจากชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ส่วนหลังให้
ผู้เรียนเลือกเรียนตามความถนัดและความสนใจ ในส่วนที่เป็นงานเลือกนี้หลักสูตรกำหนดไว้
5 แขนงงาน ได้แก่ แขนงงานบ้าน แขนงงานเกษตร แขนงงานช่างประดิษฐ์ แขนงงานช่าง
และแขนงงานอาชีพอื่นๆ²

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹ กระทรวงศึกษาธิการ, หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (กรุงเทพมหานคร:
โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2520), หน้า 365.

² กระทรวงศึกษาธิการ, กรมวิชาการ, เนื่อหารายละเอียดงานเลือก กลุ่มการงาน
และพื้นฐานอาชีพ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 - 6 (นนทบุรี : สหพรการพิมพ์, 2523), หน้าคำแนะนำ.

แนวทางในการจัดสอนกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6

งานเลือกในชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 กำหนดเวลาเรียนไว้ประมาณร้อยละสิบของเวลาเรียนกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพทั้งปีการศึกษา คือ 100 ชั่วโมงหรือ 300 คาบ เวลาเรียนสำหรับเนื้อหาแต่ละกลุ่มงานไม่เท่ากัน (ประมาณ 20 - 80 คาบ) ตามลักษณะความยากง่ายของเนื้อหาวิชา ให้เหมาะกับ วัย และความสามารถของผู้เรียน

การเลือกเรียนต้องคำนึงถึงความสนใจและความถนัดของผู้เรียน ความเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น ทรัพยากร แหล่งวิทยากร และสถานประกอบอาชีพอิสระ ความพร้อมของผู้เรียนและครูผู้สอน ตลอดจนความสัมพันธ์ระหว่างแขนงงานแขนงงานที่เลือกกับงานชั้นพื้นฐานด้วย

วิธีเลือก จะเลือกเรียนเพียงแขนงงานเดียว โดยเลือกหลายๆกลุ่มงานในแขนงงานนั้นให้ครบ 300 คาบ หรือเลือกหลายแขนงงาน โดยเลือกกลุ่มงานต่างๆในแต่ละแขนงรวมกันให้ครบ 300 คาบก็ได้

งานเลือกนี้เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เลือกเรียนตามความสนใจและความถนัด แต่ในทางปฏิบัติแล้วโรงเรียนคงจะต้องเป็นผู้เลือก เพราะการจะสอนเนื้อหาส่วนนี้ได้ขึ้นอยู่กับความพร้อมของโรงเรียนและครูเป็นสำคัญ อย่างไรก็ตามก็ควรคำนึงถึงผู้เรียนและสภาพของท้องถิ่นด้วย การเลือกเรียนของโรงเรียนในแต่ละท้องถิ่นคงจะต้องแตกต่างกันไป โรงเรียนในท้องถิ่นหนึ่งอาจเลือกเรียนงานหนึ่งในชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 แต่โรงเรียนอีกท้องถิ่นหนึ่งเลือกเรียนงานเดียวกันนี้ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก็ได้

1.3 ความจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตรในระดับท้องถิ่น

การพัฒนาหลักสูตรมีหลายระดับ ตั้งแต่ระดับชาติจนถึงระดับห้องเรียน อารี สัมหลวี ได้กล่าวถึงการพัฒนาหลักสูตรพอสรุปได้ว่า การพัฒนาหลักสูตรควรมี 3 ระดับ คือระดับชาติ ระดับท้องถิ่น และระดับห้องเรียน การพัฒนาหลักสูตรในระดับชาติจะมีการตั้ง

¹ กระทรวงศึกษาธิการ, กรมวิชาสาร, เนื่อหารายละเอียดงานเลือก
กลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 - 6 (นนทบุรี : สหปรการพิมพ์, 2523)
 หน้าคำชี้แจง ก.

จุดมุ่งหมายไว้ว่าจะให้เยาวชนมีคุณลักษณะ ความสามารถอย่างไร การพัฒนาหลักสูตรในระดับนี้ต้องทำในระดับกลางๆอย่างกว้างขวาง จากหลักสูตรระดับชาติก็จะต้องนำไปจัดทำในระดับท้องถิ่น โดยนำหลักสูตรระดับชาติมาพิจารณาตีความให้สัมพันธ์กับลักษณะชีวิตในท้องถิ่น พร้อมทั้งพิจารณาว่าความมุ่งหมายใดเป็นความจำเป็นรีบด่วนของท้องถิ่น ผู้ที่จะต้องพัฒนาหลักสูตรในระดับท้องถิ่นก็คือ เขตการศึกษา จังหวัด หรือกลุ่มโรงเรียน ถัดจากนั้นเป็นหลักสูตรระดับท้องถิ่น ซึ่งครูผู้สอนแต่ละคนจะต้องเข้าใจจุดมุ่งหมายของหลักสูตรและสามารถตีผลว่าสอนให้นักเรียนมีการเปลี่ยนแปลงไปตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ได้เพียงไร¹

การพัฒนาหลักสูตรในระดับท้องถิ่นหรือในระดับเขตการศึกษา หมายถึงการนำเอาความมุ่งหมายของหลักสูตรมาขยายความจากนามธรรมเป็นรูปธรรม และนำเนื้อหาขยายความเพิ่มเติมให้มีรายละเอียดที่ครูจะนำไปใช้สอนได้ นอกจากนี้ยังต้องนำเอาความมุ่งหมายและเนื้อหาวิชามาปรับให้สอดคล้องกับสภาพทางสังคม ภูมิศาสตร์ และความต้องการของประชาชนในแต่ละเขตการศึกษาอีกด้วย²

จึงกล่าวได้ว่าการจะพัฒนาหลักสูตรให้มีคุณภาพ และเอื้ออำนวยต่อการนำไปใช้นั้น มีความจำเป็นจะต้องปรับหลักสูตรในระดับท้องถิ่นให้มีความสอดคล้องกับพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคมของแต่ละภูมิภาค และแต่ละท้องถิ่นซึ่งสามารถที่จะดำเนินการได้โดยการจัดหลักสูตรและเนื้อหาสาระของวิชาที่จะสอนให้แตกต่างกันตามสภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคม สุนทร สุนันทชัย ก็ได้ให้ความเห็นในการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น โดยแสดงความคิดเห็นไว้ดังนี้

... การจัดหลักสูตรควรวินิจฉัยสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมของผู้เรียนทางด้านกายภาพ และสังคมของชาวชนบท เพื่อให้ผู้เรียนสามารถปรับตัวและสิ่งแวดล้อมที่ตนอยู่ในให้เอื้ออำนวยต่อการดำรงชีวิต ประการที่สองหลักสูตรจะสัมพันธ์กับชีวิตจริงของผู้เรียนได้จะต้องจัดให้ตรงกับปัญหาและความต้องการของชาวชนบท ซึ่งในการ

¹ อารี สักหลิว, "หลักสูตรประถมศึกษาสัมพันธ์ชีวิต," ศูนย์ศึกษา 18 (มกราคม - กันยายน, 2515) : 106.

² สุมิตร คุณานุกร, หลักสูตรและการสอน. (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ชวนพิมพ์, 2520), หน้า 184.

จัดหลักสูตรแบบนี้ควารให้ท้องถิ่นมีส่วนช่วยในการจัดทำรายละเอียดหรือส่วนที่เพิ่มเติม เพราะจะช่วยให้โรงเรียนจัดสอนได้สอดคล้องกับความเป็นจริงของท้องถิ่นได้¹

และความคิดเห็นนี้ยังสอดคล้องกับข้อเสนอของ อาคม จันทสุนทร ที่ได้กล่าวถึงการนำหลักสูตรไปใช้ว่า

... การจะปรับ เพิ่ม หรือลดให้เหมาะสมกับสภาพของท้องถิ่น ส่วนที่นำไปปรับ ส่วนใหญ่ คือแผนการสอน ซึ่งอาจมีการเปลี่ยนแปลง ลด เพิ่ม ให้เหมาะสมกับสภาพของท้องถิ่น ส่วนคู่มือครู เอกสารประกอบการเรียนของนักเรียนและเอกสารเกี่ยวกับการประเมินผลนั้นจะใช้ของส่วนกลางทั้งหมด และเพิ่มเติมของท้องถิ่น เข้าไปอีกตามความเหมาะสม²

แนวความคิดที่เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรนี้ คณะกรรมการวางพื้นฐานเพื่อปฏิรูปการศึกษาได้เสนอหลักการเกี่ยวกับหลักสูตรกลางและหลักสูตรท้องถิ่นไว้ว่า

1) เนื้อหาของหลักสูตรจะต้องมีส่วนหนึ่งที่ทุกคนเรียนเหมือนกันในสาระสำคัญ เพื่อความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์เพื่อความเป็นไทยร่วมกัน และอีกส่วนหนึ่งที่แต่ละคนมีโอกาสเรียนแตกต่างกัน ให้เหมาะสมกับอุปนิสัย ความสนใจ และเหมาะสมกับความต้องการของท้องถิ่น (หมายความว่าให้มีหลักสูตรบังคับ และหลักสูตรเลือก)

2) เนื้อหาของหลักสูตร ควรมีความรู้เบื้องต้นทางการเกษตรที่อิงหลักวิทยาศาสตร์ ที่ผู้เรียนได้มีโอกาสทดลองปฏิบัติจริงๆ เพื่อเพิ่มผลผลิต

3) เนื้อหาของหลักสูตรควรปลูกฝังให้ผู้เรียนรักท้องถิ่น ถือว่าเป็นหน้าที่ที่จะต้องบำรุงรักษา รู้จักใช้ สงวน และอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่น

¹สุนทร สุนันทชัย, "เนื้อหาสาระและกระบวนการเรียนรู้," ศูนย์ศึกษา

21 (พฤษภาคม - กรกฎาคม, 2518); 28 - 29.

²อาคม จันทสุนทร, "เอกสารหลักสูตร" ใน หลักสูตรประถมศึกษา 2521 ทฤษฎีและแนวปฏิบัติ, หน้า 235. สุมิตร คุณานุการ, บรรณาธิการ (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์สารมวลชน, 2520), หน้า 235.

4) เนื้อหาของหลักสูตรควรมุ่งให้ผู้เรียนได้เรียนรู้สิ่งที่จะมีประโยชน์ระยะยาวเป็นหลัก และให้เรียนรู้สิ่งที่จะเป็นประโยชน์ในการดำรงชีพที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วเข้ามาประกอบกัน

5) เนื้อหาของหลักสูตรควรมุ่งให้ผู้เรียนสามารถรักษา ถ่ายทอด และปรับปรุงขนบธรรมเนียมประเพณีของท้องถิ่นให้เหมาะสมกับความจำเป็นของกาลสมัย

6) เนื้อหาของหลักสูตรควรมุ่งให้ผู้เรียนรับผิดชอบ และรู้สึกว่าคุณมีภาระหน้าที่ต่อสังคม ผลประโยชน์ของคนที่อยู่ใกล้ส่วนรวม โดยเฉพาะท้องถิ่นของตน

7) เนื้อหาของหลักสูตร ควรมุ่งให้ผู้เรียนสามารถค้นพบความหวังในท้องถิ่นและนำความรู้ไปใช้ในการปรับปรุงการประกอบอาชีพและเศรษฐกิจของท้องถิ่นให้ก้าวหน้ายิ่งขึ้น¹

หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2503 เป็นหลักสูตรระดับชาติ กำหนดให้เขตการศึกษาจัดทำประมวลการสอน จังหวัดจัดทำโครงการสอน แต่สถาบันทั้งสองมิได้จัดทำให้เหมาะสมกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น จึงเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้การเรียนการสอนตามหลักสูตรนี้ไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร ฉะนั้นเพื่อให้การจัดการศึกษาสนองนโยบายของการพัฒนาหลักสูตร กระทรวงศึกษาธิการจึงเน้นให้มีการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับท้องถิ่น ดังจะเห็นได้จากคำสั่งกระทรวงศึกษาธิการที่ วก.439/2520 เรื่องให้ใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 มีข้อความตอนหนึ่งกล่าวไว้

...ให้กรมวิชาการดำเนินการพัฒนาหลักสูตรโดยจัดทำแผนการสอนและสื่อการเรียนต่างๆให้สอดคล้องและเหมาะสมกับสภาพและความต้องการของประเทศ และให้สำนักงานศึกษาธิการเขตดำเนินการพัฒนารายละเอียดของหลักสูตร แผนการสอน และสื่อการเรียนต่างๆให้สอดคล้องเหมาะสมกับสภาพและความต้องการของแต่ละท้องถิ่น ทั้งนี้ขอความช่วยเหลือของกรมวิชาการ²

¹สุนทร สุนันทชัย, "การปรับหลักสูตรให้เข้ากับท้องถิ่น" เอกสารการบรรยายในการสัมมนานักพัฒนาหลักสูตรส่วนท้องถิ่น (15 ธันวาคม และ ธันวาคม, 2518) :

6 (อัคราเนนา).

²กระทรวงศึกษาธิการ, หลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521, หน้าพิเศษก่อนดำเนินา.

นอกจากนี้ยังมีเหตุจำเป็นที่ต้องทำให้มีการพัฒนาหลักสูตรในระดับท้องถิ่นอีกหลายประการ คือ แผนการศึกษาแห่งชาติระยะที่ 4 (พ.ศ. 2520 - 2524) ระบุว่า
 รัฐบาลตระหนักถึงความสำคัญในการพัฒนาการศึกษาให้เหมาะสมกับสภาพของสังคมจึงกำหนดนโยบายส่วนรวมของการศึกษาดังนี้

...
 2. ปรับปรุงระบบการศึกษาให้มีความสัมพันธ์กับการพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมของประเทศ โดยจัดระบบการศึกษาให้เหมาะสมกับท้องถิ่น

...
 4. ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงเนื้อหาสาระและกระบวนการเรียนรู้แต่ละระดับและประเภทของการศึกษาให้เหมาะสมกับสภาพที่เป็นจริงในแต่ละท้องถิ่น โดยให้สนองความต้องการของสังคม วัฒนธรรม การเมือง และเศรษฐกิจของท้องถิ่นและของประเทศ¹

นอกจากนี้แผนพัฒนาการศึกษาระยะที่ 4 ยังได้กำหนดนโยบายการจัดการศึกษาในระดับประถมศึกษาให้สอดคล้องกับท้องถิ่น ดังนี้

...ปรับปรุงเนื้อหาสาระและกระบวนการเรียนรู้โดยเปลี่ยนหลักสูตร แบบเรียน วิธีสอน และภาระเรียนรูของนักเรียน ระบบการวัดผลและการนิเทศการศึกษา ให้สนองความต้องการของบุคคล ท้องถิ่น และประเทศชาติ²

เมื่อรัฐบาลมีนโยบายในการจัดการศึกษาให้เหมาะสมกับท้องถิ่น หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 จึงกำหนดหลักการสำคัญในการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น ดังนี้

...
 3. เป็นการศึกษาที่มุ่งสร้างเอกภาพของชาติ โดยมีเป้าหมายหลักร่วมกัน แต่ให้ท้องถิ่นมีโอกาสที่จะจัดหลักสูตรบางส่วนให้เหมาะสมกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น³

¹ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, กองแผนงาน, แผนพัฒนาการศึกษาระยะที่ 4 (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา, 2519), หน้า 33.

² เรื่องเดียวกัน, หน้า 34.

³ กระทรวงศึกษาธิการ, กรมวิชาการ, หลักสูตรประโยคประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์สหประชาชาติชัย, 2520), หน้า 1.

และยังได้กำหนดโครงสร้างของหลักสูตรโดย "จัดมวลประสบการณ์ เรียงใหม่ ความยืดหยุ่นตามพัฒนาการของเด็กและความเหมาะสมของท้องถิ่น เป็นสำคัญ"¹

ในด้านการจัดการเรียนการสอน หลักสูตรกำหนดให้ "จัดกิจกรรมการเรียนรู้ การสอน ตลอดจนเนื้อหาในแต่ละบทให้ยืดหยุ่นตามเหตุการณ์ สภาพของท้องถิ่นและผู้สอนควรใช้วิธีสอน ที่จะทำให้ผู้เรียนรู้ปัญหาและความต้องการของท้องถิ่น"²

โดยเฉพาะการพัฒนาหลักสูตรในกลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพนั้น กระทรวงศึกษาธิการได้มีคำสั่งเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 เพิ่มเติม คำสั่งที่ วก. 29/ 2524 เรื่องแก้ไขคำสั่ง มีข้อความตอนหนึ่งกล่าวว่า

...ให้กรมวิชาการดำเนินการพัฒนาหลักสูตรโดยจัดทำแผนการสอนและสื่อการเรียน ต่างๆให้สอดคล้องและเหมาะสมกับสภาพ และความต้องการของประเทศ และให้ สำนักงานศึกษาธิการเขตดำเนินการพัฒนารายละเอียดของหลักสูตร แผนการสอน และสื่อต่างๆให้สอดคล้องเหมาะสมกับสภาพและความต้องการของแต่ละท้องถิ่น ทั้งนี้ด้วยความเห็นชอบของกรมวิชาการ ยกเว้นเฉพาะการพัฒนาแผนการสอน กลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 ให้สำนักงานศึกษาธิการ เขตดำเนินการไปได้ โดยปฏิบัติตามหลักการและแนวทางของกรมวิชาการ³

ตามคำสั่งที่กล่าวมาข้างต้น กรมวิชาการจึงได้มอบหมายภารกิจในการพัฒนาหลักสูตร กลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 ทั้งที่เป็นงานพื้นฐานและงาน เลือกลงแก่เขตการศึกษาต่างๆทุกเขตการศึกษา ทั้งนี้เพื่อให้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 เป็นหลักสูตรที่มีคุณภาพและเอื้ออำนวยต่อการนำไปใช้นั้นเอง

¹ กระทรวงศึกษาธิการ, กรมการศึกษานอกโรงเรียน, หลักสูตรประโยคประถมศึกษา

พุทธศักราช 2521 (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์สหประชาชาติชัย, 2520), หน้า 4.

² เล่มเดียวกัน, หน้า 5.

³ กระทรวงศึกษาธิการ, คำสั่งที่ วก. 29/2524 เรื่องแก้ไขคำสั่ง, " อ่างจาก สำนักงานศึกษาธิการ เขต 5, แผนการสอนกลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5, หน้าพิเศษ หลังคำนำ.

1.4 แผนการสอนกลุ่มการเรียนรู้และพื้นฐานอาชีพ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 ของเขตการศึกษา 5

ตามที่กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ปีละ 1 ชั้นเรียน โดยเริ่มตั้งแต่ปีการศึกษา 2521 นั้น ในการนี้กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการได้นำหลักสูตรไปทดลองใช้เป็นที่ๆไป ปีละ 1 ชั้น เริ่มตั้งแต่ปีการศึกษา 2519

โดยเหตุที่เนื้อหาสาระกลุ่มการเรียนรู้และพื้นฐานอาชีพในชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 นั้นหลักสูตรกำหนดเป็น 2 ส่วน ส่วนหนึ่งเป็นความรู้พื้นฐานที่ทุกคนต้องเรียนรู้ อีกส่วนหนึ่งให้ผู้เรียนเลือกเรียนเพื่อเป็นการสำรวจตนเองว่ามีความสนใจ ความถนัด และความสามารถในเรื่องใด กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการจึงได้ตั้งคณะกรรมการ จัดทำรายการร่างแผนการสอนกลุ่มการเรียนรู้และพื้นฐานอาชีพ ในส่วนที่เป็นงานเลือกขึ้น เมื่อร่างเสร็จแล้วก็ได้แต่งตั้งคณะกรรมการอีกชุดหนึ่งทำหน้าที่ตรวจพิจารณาร่างแผนการสอน ในส่วนที่เป็นงานเลือกอีกครั้งหนึ่ง ก่อนนำเสนอกรมวิชาการ

ต่อมากรมวิชาการได้มอบหมายภารกิจในการพัฒนาหลักสูตรกลุ่มการเรียนรู้และพื้นฐานอาชีพ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 ให้ทั้งกลุ่ม (มีทั้งงานพื้นฐานและงานเลือก) แก่เขตการศึกษาต่างๆทุกเขตการศึกษา สำนักงานศึกษาธิการเขต 5 จึงได้นำข้อมูลที่ได้จาก การทดลองใช้แผนการสอนกลุ่มการเรียนรู้และพื้นฐานอาชีพดังกล่าวข้างต้นจากโรงเรียนทดลอง หลักสูตรของเขตฯในจังหวัด ราชบุรี จำนวน 3 โรงเรียน และในจังหวัดสุพรรณบุรีจำนวน 2 โรงเรียนมาปรับปรุง และจัดพิมพ์แจกจ่ายให้แก่โรงเรียนประถมศึกษาในเขตฯต่อไป คณะปฏิบัติงานปรับปรุงแผนการสอนนี้ประกอบด้วย ศึกษาพิเศษ กรมสามัญศึกษา ประจำเขตการศึกษา 5 ศึกษาพิเศษสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดในเขตการศึกษา 5 ครูใหญ่ และครูในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดในเขตการศึกษา 5 รวมทั้งสิ้น 17 คน และมีคณะกรรมการอีกคณะหนึ่ง จำนวน 6 คนพิจารณาตรวจร่างแผนการสอนนี้อีกครั้งหนึ่ง

¹สำนักงานศึกษาธิการเขต 5, แผนการสอนกลุ่มการเรียนรู้และพื้นฐานอาชีพ
งานเลือก เล่ม 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 - 6, หน้ากานำ.

เขตการศึกษา 5 มีจังหวัดที่อยู่ในสังกัด จำนวน 6 จังหวัด คือ จังหวัดกาญจนบุรี ประจวบคีรีขันธ์ เพชรบุรี ราชบุรี สมุทรสงคราม และสุพรรณบุรี จังหวัดดังกล่าวนี้มีลักษณะบางอย่างที่คล้ายคลึงกัน และบางอย่างก็แตกต่างกัน

ลักษณะที่คล้ายคลึงกันมีดังต่อไปนี้

- 1) ความคล้ายคลึงกันในด้านการประกอบอาชีพของประชากร ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ทั้งนี้เพราะเขตการศึกษา 5 อยู่ในเขตภาคกลาง มีพื้นที่ราบลุ่มอันกว้างใหญ่ มีแหล่งน้ำบริบูรณ์ เหมาะแก่การประกอบอาชีพเกษตรกรรมมาก
  - 2) ความคล้ายคลึงกันในสภาพภูมิศาสตร์โดยส่วนรวม เนื่องจากเขตการศึกษา 5 อยู่ในเขตภาคกลาง พื้นที่ของแต่ละจังหวัดติดต่อกัน ดังนั้นจึงมีสภาพภูมิประเทศที่คล้ายคลึงร่วมกันโดยเฉพาะจังหวัดที่มีพื้นที่ติดต่อกัน เช่น จังหวัดกาญจนบุรี ภูมิประเทศส่วนใหญ่เป็นป่า เขา คล้ายกับสภาพภูมิประเทศของจังหวัดราชบุรี เพชรบุรี จังหวัดสุพรรณบุรีนั้นมีพื้นที่ราบอันกว้างใหญ่คล้ายคลึงกับจังหวัดราชบุรี ส่วนจังหวัดประจวบคีรีขันธ์และเพชรบุรีอยู่ติดกับชายทะเล เช่นเดียวกับจังหวัดสมุทรสงคราม
  - 3) ความคล้ายคลึงกันในเรื่องวัฒนธรรม ประเพณี ทั้งนี้เป็นเพราะมีการเคลื่อนไหวถ่ายเทของประชากรในเขตนี้ได้อย่างสม่ำเสมอและทั่วๆไป เนื่องจากจังหวัดต่างๆนี้มีพื้นที่ติดต่อกัน มีการคมนาคมสะดวกทั้งทางบกและทางน้ำ โดยเฉพาะทางน้ำนั้นมีแม่น้ำแม่กลองไหลผ่านถึง 3 จังหวัด คือจังหวัดกาญจนบุรี ราชบุรี และสมุทรสงคราม นอกจากนี้ยังมีแม่น้ำและลำคลองต่างๆไหลผ่านมากมาย จึงเป็นเหตุให้เกิดการเคลื่อนไหวของประชากร ดังนั้นวัฒนธรรมและประเพณีของประชากรในเขตการศึกษานี้จึงมีความคล้ายคลึงกัน
  - 4) มีความคล้ายคลึงกันทางสภาพเศรษฐกิจ เศรษฐกิจในเขตการศึกษา 5 อยู่ในเกณฑ์ดี เพราะภูมิประเทศส่วนใหญ่ในเขตนี้เป็นที่ราบลุ่มอันกว้างใหญ่ มีความอุดมสมบูรณ์ มีแหล่งน้ำธรรมชาติอยู่ทั่วไป ประชากรสามารถประกอบอาชีพได้หลายอาชีพโดยเฉพาะอาชีพเกษตรกรรม ประชากรจึงมีสภาพเศรษฐกิจดี สามารถดำรงชีวิตได้โดยไม่ขาดแคลน
- ในส่วนที่มีความแตกต่างกันนั้น ทั้ง 6 จังหวัดมีความแตกต่างกันที่แลเห็นได้ชัดเจนดังต่อไปนี้

- 1) จังหวัดที่มีได้มีพื้นที่ติดต่อกันจะเห็นความแตกต่างกันในด้านภูมิประเทศอย่างชัดเจน เช่น ความแตกต่างของภูมิประเทศระหว่างจังหวัดกาญจนบุรีซึ่งมีพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นป่า

เขา กับจังหวัดสมุทรสงคราม จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ซึ่งมีพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่ม และอยู่ติดชายฝั่งทะเล ความแตกต่างดังกล่าวนี้จะมีส่วนทำให้ประชากรในแต่ละท้องถิ่นมีความแตกต่างกันในการประกอบอาชีพทางอาชีพ

2) ความแตกต่างกันในจำนวนพื้นที่ของจังหวัดและจำนวนประชากร จังหวัดที่มีพื้นที่และจำนวนประชากรในเกณฑ์สูง ได้แก่จังหวัดกาญจนบุรี สุพรรณบุรี เพชรบุรี และจังหวัดราชบุรี ส่วนจังหวัดที่มีพื้นที่และจำนวนประชากรค่อนข้างน้อย คือจังหวัดสมุทรสงคราม และประจวบคีรีขันธ์ ความแตกต่างในข้อนี้จะมีอิทธิพลต่อการจัดการศึกษาและการนิเทศติดตามผลการศึกษาด้วย

3) ความแตกต่างกันในเรื่องทรัพยากรธรรมชาติ โดยที่ทรัพยากรธรรมชาติในจังหวัดต่างๆมีแตกต่างกัน เช่น จังหวัดกาญจนบุรีมีแร่เหล็ก ดินบุก แมงกานีส ป่าไม้ ซึ่งไม่ค่อยมีในจังหวัดอื่น จังหวัดประจวบคีรีขันธ์มีป่าไม้อยู่บ้าง และมีแร่ธาตุจำพวก แร่ควอตซ์ ตะกั่ว ฟลูออไรท์ เซอร์คอน โมนาไวต์ หินอ่อน วุลแฟรม ทองคำ² จังหวัดเพชรบุรีมีแร่ ฟลูออไรท์ จังหวัดสมุทรสงครามมีเกลือ ดังนั้น การที่มีความแตกต่างกันทางด้านทรัพยากรธรรมชาตินี้นับว่าเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้การประกอบอาชีพของประชากรในเขตการศึกษา 5 มีความแตกต่างกัน

4) ความแตกต่างในเรื่องภาษา ทั้งนี้เพราะบางจังหวัด เช่น จังหวัดเพชรบุรี กาญจนบุรี ราชบุรี และจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ มีพื้นที่ติดต่อกับประเทศสาธารณรัฐสังคมนิยมแห่งสหภาพพม่า จึงมีชนกลุ่มน้อย อันได้แก่ พวกกระเหรี่ยง มอญ และลาว ปะปนอยู่กับประชากรของจังหวัดเหล่านี้ ซึ่งทำให้เกิดปัญหาในเรื่องการใช้ภาษา และเกิดปัญหาในการจัดการศึกษาอีกด้วย

¹สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี, รายงานผลการวิจัยโครงการวิจัยและวางแผนเพื่อการศึกษา จังหวัดกาญจนบุรี, หน้า 13.

¹สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดประจวบคีรีขันธ์, สรุปผลการปฏิบัติงานปีงบประมาณ 2525, หน้า 3.

จากสภาพความแตกต่างและคล้ายคลึงกันในบางประการของจังหวัดต่างๆ ทั้ง 6 จังหวัดในเขตการศึกษา 5 มีอิทธิพลต่อการจัดการศึกษา โดยเฉพาะการจัดทำแผนการสอน กลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 นี้เป็นอย่างดี เพราะจะต้องพิจารณาจัดทำให้แผนการสอนมีความสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงและสนองความต้องการของท้องถิ่นทั้ง 6 จังหวัด เพื่อสนองนโยบายของรัฐฯ ตามที่กำหนดไว้ในแผนการศึกษาแห่งชาติ

แผนการสอนกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 ซึ่งจัดทำโดยเขตการศึกษา 5 มีรายละเอียด เนื้อหาสาระ ดังต่อไปนี้

แผนงานบ้าน

แบ่งออกเป็น 2 กลุ่มงาน คือ

1. งานอาหารและโภชนาการ

1.1 อาหารสำหรับครอบครัว	ใช้เวลาเรียนประมาณ 50 คาบ
1.2 อาหารจานเดียว	ใช้เวลาเรียนประมาณ 50 คาบ
1.3 อาหารว่าง	ใช้เวลาเรียนประมาณ 50 คาบ
1.4 ขนมไทย	ใช้เวลาเรียนประมาณ 50 คาบ
1.5 เครื่องดื่ม	ใช้เวลาเรียนประมาณ 50 คาบ

2. งานเสื้อผ้า

2.1 การตัดเย็บเบื้องต้น	ใช้เวลาเรียนประมาณ 50 คาบ
2.2 การซักรีดเสื้อผ้า	ใช้เวลาเรียนประมาณ 50 คาบ
2.3 การปักและถักริมผ้า	ใช้เวลาเรียนประมาณ 50 คาบ

แผนงานเกษตร

แบ่งออกเป็น 4 กลุ่มงาน คือ

1. การทำสวนผัก

1.1 การปลูกหอมแบ่ง กระเทียมต้น ฯลฯ	ใช้เวลาเรียนประมาณ 50 คาบ
1.2 การปลูกบวบ มะระ ถั่วพู	ใช้เวลาเรียนประมาณ 50 คาบ
1.3 การปลูกพริกต่างๆ	ใช้เวลาเรียนประมาณ 50 คาบ

1.4 การปลูกผักกาดขวางตุ้ง ค่ะน้ำ	ใช้เวลาเรียนประมาณ 50 คาบ
2. การปลูกไม้ดอกไม้ประดับ	
2.1 การปลูกดาวเรือง ดาวกระจาย หงอนไก่	ใช้เวลาเรียนประมาณ 50 คาบ
2.2 การปลูกโกสนและเล็บครุฑ	ใช้เวลาเรียนประมาณ 50 คาบ
3. การเลี้ยงสัตว์น้ำ	
3.1 การเลี้ยงปลานิล	ใช้เวลาเรียนประมาณ 50 คาบ
4. การเลี้ยงสัตว์ปีก	
4.1 การเลี้ยงไก่เนื้อ	ใช้เวลาเรียนประมาณ 50 คาบ

แผนงานช่างประดิษฐ์

แบ่งออกเป็น 2 กลุ่มงาน คือ

1. งานประดิษฐ์ของชำร่วย	
1.1 การประดิษฐ์ของชำร่วย	ใช้เวลาเรียนประมาณ 50 คาบ
2. งานประดิษฐ์เศษวัสดุเหลือใช้ในท้องถิ่น	
2.1 การประดิษฐ์ของเล่น	ใช้เวลาเรียนประมาณ 45 คาบ
2.2 การประดิษฐ์ของใช้	ใช้เวลาเรียนประมาณ 55 คาบ
2.3 การประดิษฐ์ของประดับตกแต่ง	ใช้เวลาเรียนประมาณ 50 คาบ

แผนงานช่าง

แบ่งออกเป็น 4 กลุ่มงาน คือ

1. งานเขียนแบบ	
1.1 งานเขียนตัวอักษรและสัญลักษณ์	ใช้เวลาเรียนประมาณ 30 คาบ
2. งานไฟฟ้า	
2.1 งานไฟฟ้าในบ้าน	ใช้เวลาเรียนประมาณ 50 คาบ
3. งานสาน	
3.1 งานสานของใช้ในบ้าน	ใช้เวลาเรียนประมาณ 50 คาบ
4. งานไม้	
4.1 งานประดิษฐ์ของใช้ในครัวเรือน	ใช้เวลาเรียนประมาณ 50 คาบ

แผนงานอาชีพอื่นๆ
แบ่งออกเป็น 1 กลุ่มงาน คือ

1. งานซื้อขาย และบริการ

1.1 การปะยางรถจักรยาน

ใช้เวลาเรียนประมาณ 30 คาบ

1.2 การทอของขวัญและพัดดูไปรษณีย์

ใช้เวลาเรียนประมาณ 25 คาบ¹

ศูนย์วิทยพัทยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹สำนักงานศึกษาธิการเขต 5, แผนการสอนกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ
งานเย็บปัก เล่ม 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 - 6, หน้า 1 - 277.

ตอนที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น ที่เป็นแนวทางสำหรับการวิจัยครั้งนี้คือ

สนั่น อินทรประเสริฐ และนำทรัพย์ จันทน์หอม¹ ได้กล่าวถึงการพัฒนาหลักสูตรไว้ในเอกสาร "คู่มือโรงเรียนชุมชน" โดยอธิบายว่า หลักสูตรหรือประมวลการสอนควรมีการปรับปรุงให้เป็นกระบวนการที่สืบเนื่อง และสัมพันธ์กับงานอื่นๆ เพื่อให้สอดคล้องกับชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชนและประเทศชาติ และควรคำนึงถึงเรื่องต่อไปนี้ด้วย คือ

1) การศึกษาค้นคว้าเรื่องของความจริงของงาม หรือพัฒนาการของเด็ก
2) อาศัยความรู้ทางสังคมวิทยา เพื่อพิจารณาถึงลักษณะของชุมชนว่าจะมีการปรับปรุงขึ้นอย่างไร

3) องค์ประกอบต่างๆของหลักสูตร เช่น เนื้อเรื่อง วิชาสอน การวัดผล อุปกรณ์ ต้องมีส่วนสัมพันธ์กับปัญหา ความต้องการ ความจำเป็นทั้งที่เป็นของเด็กและชุมชนด้วย

4) ลักษณะความยืดหยุ่นของหัวข้อรายการวิชาต่างๆ ควรเปิดโอกาสให้เปลี่ยนแปลงได้บ้างตามสมควร

นอกจากนี้ยังมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปรับหลักสูตร พอสรุปได้คือ

1) หลักสูตรควรเปิดโอกาสให้โรงเรียนได้เป็นส่วนร่วมในแผนพัฒนา เศรษฐกิจ และการปรับปรุงทางสังคมให้ได้ผลจริงจังขึ้น โดยพยายามปรับปรุงหลักสูตรประถมศึกษาเสียใหม่ เพื่อเปิดโอกาสให้นักเรียนมีประสบการณ์ทางเกษตร อุตสาหกรรม คหเศรษฐศาสตร์ และการปฏิบัติหน้าที่ทางสังคมได้ดียิ่งขึ้นโดยไม่ขัดต่อความจริงของงามและวัฒนธรรมของผู้เรียน

2) หลักสูตรควรเป็นเครื่องกำหนดแนวทางที่จะใช้การศึกษาเล่าเรียนและกิจกรรมของเด็กในโรงเรียนให้สอดคล้องกับงานพัฒนาชุมชน หรือแผนการปรับปรุงท้องถิ่นในคานต่างๆ เช่น การเพิ่มพูนรายได้ของครอบครัว การสุขาภิบาลในหมู่บ้าน การส่งเสริมองค์การในชนบท การส่งเสริมและการอบรมผู้นำในท้องถิ่น เป็นต้น ทั้งนี้โดยอาศัยโรงเรียน

¹ สนั่น อินทรประเสริฐ และ นำทรัพย์ จันทน์หอม, คู่มือโรงเรียนชุมชน.

เป็นแหล่งกลางสำหรับการถ่ายทอด หรือเผยแพร่วิทยาการใหม่ๆ เข้าสู่ประชาชนในเขตนั้นๆ เพื่อให้โรงเรียนมีหน้าที่สำคัญกว้างขวางออกไปถึงการส่งเสริมความเจริญในท้องถิ่นนั้นด้วย

3) หลักสูตรต้องมีลักษณะยืดหยุ่นเพื่อสะดวกในการนำไปใช้ และการปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้นเรื่อยๆ

4) การสร้างรายการหรือส่วนประกอบ ของหลักสูตรควรรวบรวมให้ประชาชน ครูศึกษานิเทศก์ ศึกษานิเทศก์ ศึกษานิเทศก์ ผู้ชำนาญการอื่นๆ และนักเรียนได้มีส่วนร่วมเกี่ยวข้องตามสมควร

5) การปรับปรุงหลักสูตร ควรคำนึงถึงดุลยภาพแห่งการดำรงชีวิตในลักษณะต่างๆ ของประชาชนในเขตนั้นๆ ด้วย

6) การปรับปรุงหลักสูตรหรือการวางหลักสูตรแบบใดๆ ก็ตามควรคำนึงถึงผู้เรียนในเรื่องวุฒิภาวะ ความสนใจ ความจำเป็น ในฐานะที่ผู้เรียนเป็นสมาชิกของท้องถิ่นนั้นๆ และเพื่อเป็นการเตรียมตัวเด็ก เพื่อเผชิญชีวิตจริงในชุมชนต่อไป

พานิช ทินนิมิตร เห็นว่าการเกษตรมีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ ดังนั้นในการพัฒนาหลักสูตร จึงควรมีการปรับปรุง ดังนี้

... หลักสูตรการเรียนการสอนวิชาเกษตร ควรจัดให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นและแผนพัฒนาเศรษฐกิจของชาติ เนื้อหาของหลักสูตรในระดับประถมศึกษา ควรเป็นวิชาชีพเกษตรขั้นพื้นฐานอย่างง่าย ๆ เป็นวิชาชีพที่จับคู่ในตัว เพื่อให้ผู้เรียนที่ออกจากโรงเรียนประถมศึกษาได้นำเอาความรู้เหล่านั้นเป็น พื้นฐานสำหรับการเรียนหรือเอาไปทำงานได้¹

มีผลงานการวิจัยในเรื่องการพัฒนาหลักสูตรให้เหมาะสมกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น ดังต่อไปนี้

สถาบันการศึกษาระหว่างชาติสำหรับการค้นคว้าเรื่องได้ร่วมกับกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ได้ทำการวิจัยหลักสูตรชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ได้ผลดังนี้

¹ พานิช ทินนิมิตร, "การพัฒนาการศึกษา - เกษตรของประเทศไทย,"

ประมวลการสอนที่แต่ละภาคจัดทำขึ้นนั้น ยังมีข้อบกพร่องที่สำคัญที่ควรปรับปรุงแก้ไขโดยด่วน ผู้บริหารการศึกษาและครูจำนวนมากมีความคิดเห็นว่า ประมวลการสอนที่ใช้อยู่นั้นไม่เหมาะสมกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น นอกจากนี้ครูและผู้บริหารการศึกษาก็จำนวนไม่น้อย (แต่ละประเภทประมาณร้อยละ 30) ที่เห็นว่า รายละเอียดในประมวลการสอนเขียนไว้ไม่สู้ชัดเจนนัก นอกจากนี้ครูประมาณ ร้อยละ 60 เห็นว่าหลักสูตรวิชาคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์มีเนื้อหาที่ไม่เหมาะสมกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น²

ประจักษ์ พัฒนเจริญ ทำการวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของศึกษาธิการอำเภอในภาคเหนือที่มีต่อการปฏิบัติงานด้านวิชาการในโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดปรากฏผลดังนี้

...ศึกษาธิการอำเภอโดยส่วนใหญ่ (ถึงร้อยละ 91.89) มีความคิดเห็นว่าการสร้างหลักสูตรนั้น สมควรอย่างยิ่งที่จะให้ท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการสร้างหลักสูตรเป็นบางวิชาที่เหมาะสมกับความต้องการของท้องถิ่น นอกจากนี้ศึกษาธิการอำเภอยังมีความเห็นด้วยมากที่สุด (ถึงร้อยละ 78.38) ในด้านที่จะให้โรงเรียนนำเนื้อหาวิชาไปตีความเพื่อให้อิงเหมาะสมกับสภาพของท้องถิ่น³

ผลการวิจัยเรื่อง ความสูญเสียเปล่าอันเนื่องมาจากความล้มเหลวทางการเรียนในชั้นเรียนชั้นประถมศึกษา และเรื่องผลสัมฤทธิ์ในวิชาวิทยาศาสตร์ของเด็กไทยในระดับชั้นต่างๆ ที่เสนอในการสัมมนาเรื่อง จะยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของเด็กอย่างไร ซึ่งเสนอโดย

¹สถาบันระหว่างชาติสำหรับการค้นคว้าเรื่องเด็ก และกรมสามัญศึกษา, กระทรวงศึกษาธิการ, รายงานการวิจัยหลักสูตรประถมศึกษาตอนต้น (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์คุรุสภา, 2509), หน้า 23.

²เรื่องเดียวกัน, หน้า 97 - 98.

³ประจักษ์ พัฒนเจริญ, "ความคิดเห็นของศึกษาธิการอำเภอในภาคเหนือที่มีต่อการปฏิบัติงานด้านวิชาการในโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิตแผนกวิชาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2520), หน้า 60 - 61.

สถาบันระหว่างชาติสำหรับการศึกษาเรื่องเด็ก ณ หอประชุมมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เมื่อวันที่ 3 - 4 กรกฎาคม 2518 ทอสรูปไว้ดังนี้

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มตัวอย่าง คำ หรือ ตก เพราะสภาพในโรงเรียน ในครอบครัว และชุมชนไม่อำนวยให้เด็กมีโอกาสทางการศึกษาเท่าที่ควร ในขณะที่เดียวกันสภาพ ในโรงเรียนซึ่งมีแกนสำคัญอยู่ที่หลักสูตร ก็มีได้เป็นหลักสูตรที่จะช่วยแก้ปัญหาในครอบครัวและ ในชุมชนให้มีสภาพดีขึ้น กล่าวได้ว่าหลักสูตรไม่สอดคล้อง ไม่สนองความต้องการของชุมชน ชุมชนจึงไม่พัฒนา เมื่อชุมชนไม่พัฒนาชุมชนก็ไม่สามารถสนับสนุนโรงเรียนอันประกอบไปด้วย ครู และ นักเรียนได้ ส่วนโรงเรียนเมื่อไม่ได้รับการสนับสนุนก็ไม่สามารถผลิตบุคคลออกไป แก้ปัญหาของชุมชนได้ ผลอันเกิดแต่เหตุสืบเนื่องกัน เป็นทอดๆ กว้างจนครบวงจร เป็นผลให้เกิด ความขาดแคลนในทุกๆสถาบันทางสังคม ฉะนั้นหลักสูตรจึงต้องสนองความต้องการของชุมชน และเกี่ยวข้องกับการพัฒนาชุมชน¹

หลังจากที่ได้มีการทดลองใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 แล้วได้มีการ วิจัยเกี่ยวกับหลักสูตรประถมศึกษาพุทธศักราช 2521 หลายเรื่องที่สอดคล้องกับการพัฒนาหลักสูตร ดังเช่นงานวิจัยของ วิเชียร เทียมเมือง เรื่อง "ปัญหาและความคิดเห็นของครูชั้นประถมศึกษา ปีที่ 1 ในการทดลองใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับร่าง ครั้งที่ 1 ปี พ.ศ. 2518) " โดยใช้กลุ่มตัวอย่างคือ ครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนโครงการ ทดลองใช้หลักสูตรจำนวน 71 คน พบว่า ครูส่วนมากมีความเห็นว่า จุดหมายของหลักสูตร มีความชัดเจน เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน สอดคล้องกับจุดประสงค์ทั่วไป และเนื้อหาพอสมควร ส่วนแผนการสอนมีความชัดเจน และช่วยครูในการเตรียมการสอนได้มาก เนื้อหาวิชาในแผน การสอนภาษาไทย จริยศึกษา คณิตและนาฏศิลป์ และงานเกษตร ควรดัดแปลงให้เหมาะสม กับความสามารถของผู้เรียนและเวลาเรียนด้วย²

¹ นวลเพ็ญ วิเชียรโชติ, "ข้อเสนอแนะในการวิจัยพัฒนาและเผยแพร่หลักสูตร เพื่อการพัฒนาชุมชน และการพัฒนาประเทศ," การวิจัยการศึกษา อดีตร ปัจจุบันและอนาคต (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์การศาสนา, 2518), หน้า 60 - 61.

² วิเชียร เทียมเมือง, "ปัญหาและความคิดเห็นของครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ในการ ทดลองใช้หลักสูตรประโยคประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับร่างครั้งที่ 1 ปี พ.ศ. 2518)" (ปริญญาวิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2520), หน้า 139 - 140.

ต่อมาในปี พ.ศ. 2521 มลิวัลย์ ลับโพรี ได้ศึกษาเปรียบเทียบความคาดหวังของครู ครูใหญ่ และศึกษานิเทศก์ ที่มีต่อประสิทธิภาพของหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 กลุ่มวิชาการงานและพื้นฐานอาชีพ โดยใช้กลุ่มประชากรคือ ครู ครูใหญ่ ของโรงเรียนทดลอง 35 โรงเรียน สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ และศึกษานิเทศก์ รวม 90 คน พบว่าครู ครูใหญ่ และศึกษานิเทศก์มีความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 กลุ่มวิชาการงานและพื้นฐานอาชีพไม่แตกต่างกัน กล่าวคือทั้งครู ครูใหญ่ และศึกษานิเทศก์มีความเห็นตรงกันเป็นส่วนใหญ่ว่า ในด้านจุดประสงค์มีความชัดเจน มีประโยชน์ต่อผู้เรียน ตรงกับความสนใจของผู้เรียน นักเรียนสามารถทำได้ และครูสามารถติดตามวัดผลได้พอสมควร ในด้านความคิดรวบยอดหรือหลักการนั้นมีประโยชน์ต่อผู้เรียน สอดคล้องกับปรัชญาการศึกษาของโรงเรียน ช่วยส่งเสริมให้เกิดพัฒนาการของผู้เรียน สามารถสอนได้ง่ายขึ้น ส่วนในด้านเนื้อหาและกิจกรรมมีความเหมาะสมในด้านจำนวน จำเป็นสำหรับผู้เรียนและตรงกับความสนใจ ตลอดจนมีความง่ายในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้พอสมควร¹

ปี พ.ศ. 2521 ธำรง ชูทัฬห ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การวิเคราะห์เนื้อหาขบวนการหลักสูตรประถมศึกษาที่สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น" โดยการส่งแบบสอบถามเกี่ยวกับบทเรียนจากกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ฉบับขบร่าง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 4 ส่งไปยังโรงเรียนที่กำลังทดลองใช้หลักสูตรใหม่ทุกภาค คือ ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง และภาคใต้ รวมทั้งเขตกรุงเทพมหานคร เพื่อให้ครูที่กำลังทดลองใช้หลักสูตรใหม่แสดงความคิดเห็น ปรากฏว่า เนื้อหาหลักสูตรที่จะนำไปใช้ได้ทันที ระดับชั้น ป.1 - 2 ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคใต้และภาคกลางได้แก่เรื่อง

¹มลิวัลย์ ลับโพรี, "การเปรียบเทียบความคาดหวังของครู ครูใหญ่ และศึกษานิเทศก์ที่มีต่อประสิทธิภาพของหลักสูตรประโยคประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 กลุ่มวิชาการงานและพื้นฐานอาชีพ" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต แผนกวิชาประถมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2521), หน้า จ.

โรงเรียนของเรา ในภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคกลางได้แก่เรื่อง ชีวิตในบ้าน สำหรับเรื่องอื่นๆนอกจากเรื่องดังกล่าวแล้วต้องนำไปปรับปรุงเสียก่อน จึงจะใช้ได้ ในแต่ละภาค ในระดับชั้น ป. 3 - 4 เนื้อหาหลักสูตรที่ใช้ได้ทันที ในภาคเหนือ ภาคใต้ และภาคกลาง ได้แก่เรื่อง ชุมชนของเรา นอกจากนั้นต้องนำไปปรับปรุงเสียก่อนจึงจะใช้ได้ สำหรับกรุงเทพมหานคร ไม่มีเนื้อหาในกลุ่มวิชานี้เหมาะสมที่จะเอาไปใช้ได้ทันที¹

ศูนย์ฯ ทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹ อ่ำรง ชูทัฬห, "การวิเคราะห์เนื้อหากร่างหลักสูตรประถมศึกษาที่สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2521), หน้า 130 - 134.